

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครู
ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

Guidelines for the Development of Teachers' Participation according
to Functional Competency of Teachers in 21st Century in Small-Size School
under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2

วาสนา ทอดไธสง^{1*} และสรุณี ดีปุ²
Wassana Thodthaisong^{1*} and Sanrudee Deepu²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

^{1,2}Department of Educational Administration, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima
Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

^{1*}Corresponding Author, E-mail: thodthaisongwassana@gmail.com

Received: 1 July 2020, Revised: 7 September 2020, Accepted: 14 September 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม และหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 205 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน คือ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป การมีส่วนร่วมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติ และด้านการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู พบว่า ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้น การบริหารควรใช้กระบวนการ PDCA ของ เดมมิง ร่วมกับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วม, สมรรถนะประจำสายงานของครู

Abstract

The purposes of this research were to study participation, compare participation and find guidelines for the development of teachers' participation according to functional competency of teachers in the 21st century in small-size schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, classified by working experience. This research is mixed. The sample was 205 teachers in a small-size school under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2019 and have stratified random sampling and interviewed 5 experts were educational administrators and school administrators. The research instruments were questionnaires and purposive interviews. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test independent. The results of the research found that most teachers have working experience since 10 years up. The overall teachers' participation was at a high level and considering each side found that the highest mean was implementation. The teachers have different working experiences. Overall, they were not different and considered in each side found that implementation and evaluation was a statistically significant difference at the .05 level. And the guidelines for the development of teachers' participation found that administrators should recognize the importance of participation, encouraging teachers and personnel to do more work. The administration should use Deming's PDCA process in conjunction with the Professional Learning Community Process to develop teachers' participation.

Keywords: Guidelines for the Development of Participation, Participation, Functional Competency

1. บทนำ

การศึกษาเป็นบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความสำเร็จของประเทศ เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะนำเอาเทคนิค วิธีการ กระบวนการที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยยึดหลักของการมีเอกภาพเชิงนโยบายที่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ เน้นระบบการกระจายอำนาจและการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) การจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีอำนาจในการตัดสินใจ และสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ทรัพยากรบุคคลของชาติมีคุณภาพ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นเทคนิคหนึ่งที่ผู้บริหารนิยมใช้ในการจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน เพื่อการพัฒนาที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของ โคะเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977) กล่าวว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากคณะครูและบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการบริหารงานด้านต่างๆ ตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ 6 ประการ คือ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) ภาวะผู้นำครู 5) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน และ 6) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนบุคลากรน้อย ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากในการมอบหมายภาระงาน เนื่องจากการต้องอาศัยบุคลากรที่มีทักษะความรู้และความสามารถที่เหมาะสมกับงานนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องมีจำนวนของบุคลากรสอดคล้องกับปริมาณงานเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับประสิทธิผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2551)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

3. สมมติฐาน

การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน

4. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดทฤษฎี

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977) กล่าวว่า กรอบในการพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วมมีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What participation are we concerned with?) หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation)

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose participation are we concerned with?) ในส่วนนี้มีคำที่ใช้ในความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Popular participation) Cohen และ Uphoff ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น 2) ผู้นำท้องถิ่น 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 4) คนต่างชาติ

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (How is participation occurring within the project?) ในมิตินี้มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกันคือ 1) พื้นฐานของการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบของการมีส่วนร่วม 3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วมและ 4) ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม

บทบาทครูตามสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ประกอบด้วย

1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่าง สอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

3. การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom management) หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดท่าข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับ ดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน

4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis and Synthesis and Classroom Research) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม

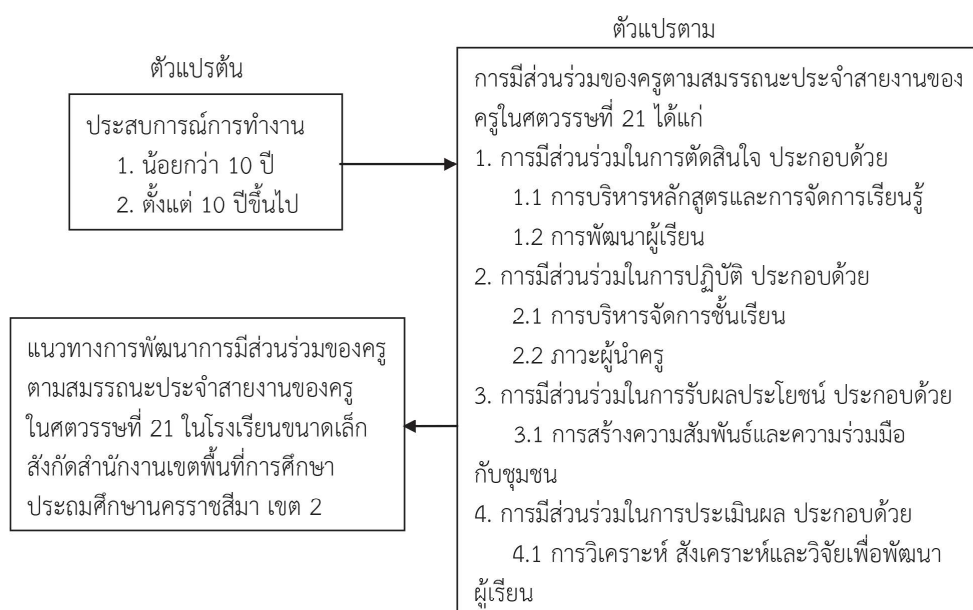
ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบ และนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ห้วงการหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

5. ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน (Relationship and Collaborative-Building for Learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และUphoff (1977) จำนวน 4 ด้าน และศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 6 ประการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุสรา วงศ์จันทร์ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การทำงานและขนาด

ของโรงเรียน และหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานบุคคลตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ทับทิม แสงอินทร์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการบริหารแบบมีส่วนร่วม และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุวรรณ รากเงิน (2560) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Bayar (2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพในตุรกี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งภายใน และภายนอกกับการมีส่วนร่วมของครูด้วยโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพในตุรกี ผลการวิจัยพบว่า แม้ว่าอายุ ทักษะคติของครูต่อกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ เวลา เงินทุน และเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของครูในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพศ ประสบการณ์การสอน ระดับการเรียนการสอน ระดับการศึกษา ความรู้ความสามารถการบริหารจัดการของครู และวัฒนธรรมของโรงเรียนไม่มีผลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านี้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 431 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 205 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระดับประเทศเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 และแบบสัมภาษณ์นี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2

5.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

5.3.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างข้อคำถาม แล้วนำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งแบบสอบถามครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.95

5.3.2 แบบสัมภาษณ์

หลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยเลือกเฉพาะการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2 ลำดับในแต่ละด้าน แล้วนำมากำหนดประเด็นคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 8 ข้อ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความครบถ้วน ครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัด จำนวน 205 คน แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการโรงเรียนส่งทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง จำนวน 205 ฉบับ ให้แก่ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามที่ได้รับส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยตามเก็บแบบสอบถามที่เหลือด้วยตนเอง ซึ่งกรณีทางไปรษณีย์ที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานงานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

5.4.2 การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้านและสรุปอีกครั้งทันทีที่การสัมภาษณ์สิ้นสุดลง การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้ขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงก่อนที่จะเริ่มบันทึก

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ได้แก่ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประสิทธิภาพการทำงาน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 วิเคราะห์โดยการสังเคราะห์ แล้วนำมาตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วบรรยายเป็นความเรียง

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยดังนี้

6.1 การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ด้าน	การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1	ด้านการตัดสินใจ	4.11	0.52	มาก
2	ด้านการปฏิบัติ	4.28	0.50	มาก
3	ด้านการรับผลประโยชน์	4.27	0.56	มาก
4	ด้านการประเมินผล	3.95	0.65	มาก
รวม		4.15	0.45	มาก

การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.56) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.52) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

6.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วม	น้อยกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการตัดสินใจ	4.21	0.53	4.03	0.49	2.39	0.26
2. ด้านการปฏิบัติ	4.42	0.53	4.16	0.44	3.85*	0.03
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.24	0.53	4.30	0.59	0.78*	0.00
4. ด้านการประเมินผล	4.20	0.59	3.74	0.63	5.27	0.72
รวม	4.27	0.47	4.06	0.41	3.30	0.33

การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และด้านการรับผลประโยชน์ โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี

6.3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดดังนี้

6.3.1 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร คือ สร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร จัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรร่วมคิดพิจารณา วิเคราะห์ผลการประเมิน หาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจน และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ กำหนดนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ สำรวจความต้องการในการซ่อมแซม ปรับปรุง และผลิตสื่อ เพื่อจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสม ใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อให้ได้สื่อที่มีความหลากหลายและนำไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี และนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

6.3.2 การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง สนใจต่อสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน ริเริ่มปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวัตกรรม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวัตกรรม เพื่อเป็นแบบอย่างและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูและบุคลากร โดยการใช้สถานการณ์ในปัจจุบันเป็นตัวกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลง มีการจัดอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน ตลอดจนการใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อให้พัฒนาครูและบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และหลากหลาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ สร้างแรงบันดาลใจ ยกย่อง ชมเชยผลงานครูที่ได้รับรางวัล นิเทศ และติดตามอย่างต่อเนื่อง และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนความคิดริเริ่มของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ คือ ปลุกจิตสำนึกให้ครูและบุคลากรมีจิตอาสา และใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิดพิจารณา ทำงานร่วมกัน และส่งเสริม สนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ การพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เกิดการพัฒนาที่มีคุณภาพ

6.3.3 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือ กับชุมชน คือ การจัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้แสดงความคิดเห็นร่วมปรึกษาหารือ ร่วมคิดพิจารณาและร่วมกันกำหนดกิจกรรม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการ ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และใช้แนวคิดการพัฒนาแบบ บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา คือ จัดการประชุมชี้แจงเพื่อให้ครูและบุคลากรร่วมกันเสนอความคิดเห็น ร่วมวางแผนการ ดำเนินงาน และเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ครูและบุคลากรทุกคนประสานงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์เพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน

6.3.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย อย่างเป็นระบบ คือ กำหนดนโยบายให้ครูและบุคลากรทำการวิจัย จัดการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ ระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ครูและบุคลากร ให้ครูและบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ วิธีการวิจัยเข้าร่วมตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และผู้อำนวยการโรงเรียนทำการ ตรวจสอบอีกครั้ง และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ คือ กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรให้ครูและบุคลากรนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการใช้นวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร นำเสนอผลงานและอ้างอิงงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

7. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติ และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงาน ของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ โดยครูที่มีประสบการณ์ การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และด้านการรับ ผลประโยชน์ โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครู ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ส่งเสริม

สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้น การบริหารควรใช้กระบวนการ PDCA ของเดิมมีร่วมกับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู

8. อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

8.1 การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนครูและบุคลากรไม่เพียงพอในการบริหารจัดการศึกษาตามขอบข่ายงาน ส่งผลให้ครูทุกคนได้ปฏิบัติงานร่วมกันทุกขั้นตอน เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับ จันทราณี สงวนนาม (2551) กล่าวว่า ครูมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษา ซึ่งครูเป็นผู้ปฏิบัติการสอนให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง และยังทำหน้าที่ในงานพิเศษนอกจากงานสอน ดังนั้นครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่สอนจึงมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับประสิทธิผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งจะช่วยพัฒนาและเสริมสร้างให้ครูตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุสรารวงค์จันทรา (2557) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

8.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพของตนให้มีความก้าวหน้าตามบริบท ประสบการณ์ และวัยวุฒิของแต่ละคน ซึ่งการพัฒนาคนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างแท้จริงมีคุณลักษณะและความต้องการแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Huberman (1989) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูมี 5 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ครูเข้าสู่วิชาชีพ คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานประมาณ 1-3 ปี 2) ระยะที่ครูเริ่มมีความมั่นคง คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานประมาณ 4-6 ปี 3) ระยะที่ครูมีความคิดแตกต่าง คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานประมาณ 7-18 ปี 4) ระยะที่ครูมีความคิดแตกต่างในครั้งที่ 2 คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานประมาณ 19-20 ปี และ 5) ระยะที่ครูปลดปล่อย คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานประมาณ 31-50 ปี ดังนั้นจึงสอดคล้องที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จึงมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแตกต่างกันนั่นเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bayar (2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพในตุรกี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งภายใน และภายนอกกับการมีส่วนร่วมของครูด้วยโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพในตรรกะ ผลการวิจัยพบว่า แม้ว่าอายุ ทักษะของครูต่อกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ เวลา เงินทุน และเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของครูในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพศ ประสบการณ์การสอน ระดับการเรียนการสอน ระดับการศึกษา ความรู้ความสามารถ การบริหารจัดการของครู และวัฒนธรรมของโรงเรียนไม่มีผลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทับทิม แสงอินทร์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้มากขึ้น การบริหารควรใช้กระบวนการ PDCA ของเดมมิง ร่วมกับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี นิเทศ และติดตามอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นสมรรถนะประจำสายงานของครูในการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีการสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับ สรรพดี เตีปู้ (2561) กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งต้องเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะในการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อริสา นพคุณ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูที่สำคัญ คือ การสนับสนุนครูให้ได้รับการพัฒนาตนเอง ด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาจนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ได้จริง

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

9.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลให้มากขึ้น

9.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน การมีส่วนร่วมตามสมรรถนะสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการปฏิบัติ และด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคกัน โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติ และด้านการรับผลประโยชน์

9.1.3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำในการบริหารงาน เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวก ให้คำปรึกษา และดูแลให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21

9.2.2 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในศตวรรษที่ 21

10. กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สรรฤดี ดีปุ อธิการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือ และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคณะครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2562

11. เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- จารุวรรณ รากเงิน. (2560). ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 6(2) : 180-182.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทวีพริ้นท์ (1991).
- ทัฬหี แสงอินทร์. (2559). *การบริหารงานที่มีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นุสรา วงศ์จันทร์. (2557). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116. ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- สรรรถดี ดีปุ. (2561). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อริสา นพคุณ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัยนครราชสีมา*. 13(3) : 232-244.
- Bayar, A. (2013). *Factors Affecting Teachers' Participation in Professional Development Activities in Turkey*. Doctor Degree of Philosophy. Educational Leadership and Policy Analysis, Faculty of the Graduate School Missouri University.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies : Cornell University.
- Huberman, M. (1989). The professional life cycle of teachers. *Teachers College Record*. 91(1) : 31-57.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.